

Pesta 18/6 augustu.

Va esf dominec'a. | Redact. : strad'a arborelui verde nr. 40.

Nr. 32.

Anulu VIII, — 1872.

Pretiuu pe anu 10 fl., pentru Roman'fa 2 galbeni.

Versificatiunea.

Ce este poes'ia? Entusiasmu : fia amoru, fia ura, fia indignatiune, fia ori care altu simtiemntu candu se redica la sublimu. Fara poes'ia, fara entusiasmu nimicu mare!

D'Alembert imparte tóte cunoscintiele omenesci in aceste trei diversiuni generale: istori'a, filosof'ia si bele-arte, ca obiectele a loru trei facultâti spiritali : memori'a, ratiunea (in strictulu sensu) si imaginatiunea. In clas'a bele-artiloru elu ins'fra pictur'a, sculptur'a, arhitectur'a, poes'ia si music'a cu diferitele loru subramurí. „Tóte aceste inse se potu cuprinde — díce d'insulu — si sub titlulu generalu de poes'ia, ce va se díca inventiune, creatiune.“*)

Poes'ia in sensulu acest'a este unu ramu fórte estinsu a productulu spiritalu, si omenimea pentru promovarea desvoltatiunei lui este la naltímea misiunii sale, care cercustare imbucuratória, dupa opiniunea nóstra, si-afla caus'a in acele voluptâti efectúose, cari intindu diferitele sale ramicele organeloru sensuale ale omului, precum d. e. music'a urechiloru, pictur'a ochiloru; precum si comoditâti omenesci ca arhitectur'a etc. Altu motoriu ce dá impulsu acestui progresu, este a se cercá in ani-

ma, care simtiesce acele placeri ce i se comunica prin organele numite; si apoi ce nu sacrificâmu pentru cultivarea animei nóstre, care e funtele celoru mai nobile simtieminte omenesci!

Pe câtu de mare este inse entusiasmulu pentru aceste ramuri ale poes'iei, pe atátu de indiferenta este civilisatiunea moderna fatia de acelu ramurelu, nu mai pucinu esentialu alu ei, ce numimu: versificatiune. Caus'a adeverata a acestei desconsiderári, amu poté díce despretiu, nu poté fi alt'a decâtu multele incercâri primitive, cari se stracura prin publicitate si in fine vinu de ocupa locu si in sublimulu cadru alu literaturai. Aceste producte seci si stérpe a mediocritâti au disereditatú versificatiunea nu numai la noi Romanii, ci la tóte natiunile, cari au o literatura. Déca este productu literariu, ce pretinde mare facultate spiritala, aceea e poes'ia, si a nume versificatiunea. — Ací nu ajunge facultatea cugetârii, aceea nici câ sê recere, ci da, se recere geniulu imaginatiunii, aceea potere divina, care sciá creá si creatur'a a o corporificá; geniulu sublimu, care intr'unu momentu strabate ceriulu cu imaginatiunea sa, dar in urmatoriulu momentu ti-face sê vedi dieimea precum ti-a creatu-o d'insulu. „Productiunile poes'iei curgu d'intr'o inventiune, care si-are legile sale de la geni; regulele ce s'au scrisu pentru acést'a arte se

*) D'Alembert „Discours préliminaire de l'encyclopédie.“

referéza numai la partea mecanica a ei; ele nu au decât folosul ochielarilor, cari nu ajuta decât celor ce vedu.*)

Déca acele abuzuri literarie, ce lumea culta cu dreptu cuventu le timbréda de „versuri fabricate“ (cari vinu pe usia si ferésta la redactiunile jurnaleloru beletristice) este motivulu care a desgustatu pe óre-cine de catra versificatiune, in acestu casu aflâmu despretiulu parte justificatu. Candu inse unu atare e atâtu de acerbatu in preocupatiunea sa contra sermanei poesí, in câtu condamna si cele mai scumpe tesaure de care o literatura se póte fáli, catra acela dîcemu: Esti duru, fara anima, desbracatu de simtieminte nobile!

Unu domnu mi-a dîsu odata câ absolutu nu póte suferi poesí'a din principiu, pentru câ chiaru si poetulu Lamartine a afirmatu intr'o fôia periodica, câ poesí'a este unu restu alu barbariei. — Nu scimu déca a spusu candva Lamartine acést'a séu ba, nu amu cetitu-o, dar déca a spusu-o, de securu nu a afirmatu-o seriosu, pentru câ elu a fostu unulu dintre cei mai escelinti poeti lirici ai francesiloru, care de minune a sciutu consolidá subjectivitatea inter-nului seu cu objectivitatea luata din natura. Acelu dragalasiu poetu, care fiindu inspiratu de doliulu naturei candu si-perde farmeculu desfatatoriu, a descrisu atâtu de sublimu analogi'a sufletului seu cu tristulu sesonu alu tómnai cantandu:

„Noi dîle dulci din urma! natura intristata
Mi-place câ-ci respunde la chinu-mi dorerosu

Câtu mirosu e in aeru! Ce vesela lumina!
Câtu e de dulce diu'a pentru-acei ce moru!

(Lamartine „L'Automne trad. de Nargoliciu.)

se póte ca acestu adoratoriu sclavu alu poesíei naturei sê o despretiuiésca pe dinsa?! Cugetu câ nime nu o crede acést'a. Sê punemu casulu, câ Lamartine ar fi afirmatu acésta. E bine poesí'a (versulu) este unu restu alu barbarismului. Nu negâmu, câ cu poesí ne intelnimu si in cele mai antice scripte, dar asta nu e destulu argumentu, ca cine-va sê aiba dreptulu a o considerá de atare, ce provenindu de la barbari, aru fi necompatibile cu cultur'a contim-purana a nóstra. Câ-ci déca este unu ce, ce servesce spre onóre barbariloru, aceea a fostu aperarea intereselor loru unitarminte, si la

acést'a in momintele decidiatórie poesí'a i-a insufletítu; déca inse ei, ca barbari, rapiti de acestu entusiasmu selbatecu, se demiteau la fapte intru adeveru barbare, acést'a nu e a se imputá versuriloru, ci pasiunei infuriate, acelei operatiuni satanice a crudímei, care si in anii mai recinti se manifestara in actiunile principelui Bismarck.

Ceru iertare pentru acésta abatere de la poesía la diavolia, dar scimu câ „les extrêmes se touchent.“

Acum, candu lumea in mesura cu progresa spirituala regreséda moralmente; candu iubirea confratelui dictata de simtiulu umanitáti a inlocuitu-o ur'a si invidi'a; candu zelulu pentru binele publicu natiunálu e estirpatu si in locu-i prinde radecini totu mai imense marsiavulu egoismu; candu germenulu adeveratulu amoru sessualu, care la stramosii nostri mai pucinu luminati, dar si mai pucinu stricati decâtu descendintii loru, erá bas'a tuturoru virtutiloru de lume admirate, — se vede a fi peritu definitivu pentru gintea omenésca, ca sê faca locu inmoraleloru voluptáti sensuale momentane; acum candu peste omenime domnesce patim'a, speculatiunea si calcululu, candu tóte actiunile ei sunt conduse de celu mai incarnatu materialismu in strictulu sensu alu cuventului — óre poesí'a póte produce vre-unu folosu pentru omenime? Acést'a este intrebarea la care dorimu a respunde dupa conceptele si opiniunea nóstra.

Cu tóta poterea convictiunei nóstre afirmamu, câ da! Poesí'a are meritulu a produce castiguri atâtu ideale momentane, câtu si spirituale si materiale permanente. Ea este unu faptoru potericu pentru ambele.

Sê o punemu in comparatiune cu alte ramuri productive ale spiritului si vomu vedé, câ in multe casuri efectulu ei e mai mare decâtu de esemplu a surorii sale rivale: a prosei. Versulu are si acelu avantaju, câ póte fi cantatu si acompaniatu de musica. Nu incapa indoiéla, câ acést'a insusíre a sa i dá potere mai mare pentru a produce efectu a supra animei. Unu cantecu doiosu cu ideile respicate prin versurile melodisate ti-emotiunéda anim'a, ti-irita imaginatiunea, te légana in desmerdâri gelnice — si in butulu impresiuniloru tristetiei... esti ferice; éta casigulu idealu momentatu, care inse nu e atâtu de efemeru, ca sê nu lase urme bune in anima.

„Resunetu“-lu laureatulu Muresianu intonatu de óstea romana a lui Iancu a electrisatu spiritele pana la estasu, a tornatu in fia-

*) D'Alembert „Discours préliminaire d. l'encycl.“

care luptaciú potere de leu, si numai astu-feliu a potutu insuflá sermanulu iobagiu respectu si frica in domnii tirani, numai unu astu-feliu de curagiu resolutu a potutu fi capabilu de a resultá faimosulu si epocalulu „pronunciamentu“ pe „Campulu libertátii“ eschiamatu de dieci de mfi. Óstea romana si cu ea intrég'a natiune maltratata a fostu ferice cá a gustatu, de si cu mare pretiu, libertatea; fiii natiunii, coadunati la Blasiu, erau fericiti in consciinti'a poterei lorú vitale, in convingerea, cá dupa atâte viscöle grele inca esista. Dupa aceste manifestatiuni impunatórie a trebuitu sê urmeze desrobirea, catenele s'au frantu si romanulu stá su-metiu ca stejarulu.

Vócea poporului inspirata de geniulu desceptatu alu natiunii a produsu victoria.

Éta castigu idealu, realu si spiritualu de odata, cá-ci „Resunetulu si „Pronunciamentulu“ voru fi pururea relicvie sacre pentru literatur'a si istori'a nóstra.

Astu-feliu de castiguri produse prin efectulu unicei poesióre vedemu si la straini in anticitate chiar asié ca in timpurile mai noi. A nume scimu, cá la Spartani in batal'á crancea cu Messenii numai eroicele canturi ale gârbului Tyrteos a castigatu victori'a, o victoriá atátu de insemnata, carea prim'a-data a redicatu Spart'a la rangulu de statu. Cine nu a audítu de faimós'a „Marseillaise“, careia mai ver-tosu se atribuescu desele victoríi ale republicei franceze din seclulu trecutú, pentru cá armat'a voluntaria o cantá la tóte luptele. Klopstock din acestu incidiunte díse odata contra Rouget des Lisles autorulu „Marseillaisei“: „Infricosiatu omu mai esti dta de ai fostu capabilu a omorí 50,000 de germani bravi!“ Tinerulu oficieriu si-a castigatu pensiune si nume nemoritoriu prin unic'a poesiá melodisata.

Dar déca este dauna pentru unu poporu decadenti'a poesiéi sale, la noi Romanii negligarea ei este crima.

Poporulu nostru, a carui caracteru, limba, datine, pasiune, pana chiar si portulu tóte se oglindéza in poesiá — o scie mai bine pretiuí decátu intieleginti'a, care e chiamata a fericií poporulu. — Romanasiulu cu jugulu in spina-re, cu ispanulu domnului la spate, asudatu de lucru, cantá — cantá o doina gelnica despre fericirea perduta, séu chiar numai ideala, care nici candu nu i-a fostu dat'a a o gustá, si vócea-i suspinanda storcea lacrimi si chiar din anim'a impetrata a stapanului seu, — si sermanulu muncitoriu erá ferice in butulu astorú suferintie grele, ferice, cá-ci cantá!

Si cine ni va trage la indoiéla aceea asertiune a nóstra, cá poesi'a a fostu in timpurile de trista cétia si intunerecu uniculu faptoru conservatoriu alu idiotismului limbei nóstre. Mam'a romana in léganu deja cantá cu tendré-tia baietului cáte o romantia séu colinda, acés-ta o invetiá mai tardfu si nici ea o mai uitá,*) si candu erá mare elu o cantá copíloru sei, si asié din generatiune in generatiune s'au pas-tratu tóte poesiéle nóstre poporale: baladele, colindele, doinele etc.

Cu tóte cá poesi'a este de multi desconsi-derata, nu lipsescu anime nobile, cari scfu sim-tí, cari palpita si se înflacara pentru totu ce e bunu, nobilu si frumosu, si aceste sunt princi-palminte bravele nóstre femei, care nu au pre-getatu nici candu a incuragiá pe junii nostri poeti cu talentu spre dresarea Pegasului. — Si óre anim'a carei femei romane nu ar palpitá de bucuría cetindu despre eroín'a matrona „Ma-m'a lui Stefanu celu mare“ a lui Bolintineanu! Séu care femeia neromana cu anima nestricata nu ar invidiá virtutea „Copilei romane“ a lui Vulcanu! A nu iubi poesiéle poporale a lui Alesandri si cele din sinulu poporului esite este a desconsiderá insu-si poporulu. Stergeti — déca poteti — poesi'a poporala si pe romanu nu-lu mai cunósceti, pentru cá i-ati stersu nim-bulu caracteristicu!

Si-apoi nu e acést'a crima?

„Déca Itali'a a ajunsu la unitatea de asta-di, formendu o natiune de 16 milióne, acést'a o datoréza ea mai antáiu unui Dante, Petrarca, Bocacio, Menzoni, Tasso si altii, — cari au pastratu nerisipitu capitalulu geniului natiunii...“

„Déca Germani'a a ajunsu acolo, de unde o vedemu, cá ingrozescu lumea ca poporu cultu si armatu de 40 de milioane, ea datoréza cantu-riloru lui Schiller si lui Göthe mai multu decátu spadei de la Sadowa si Sedanu.“

„Déca serman'a si cavalerésc'a Polonia n'a moritu inca' de totu, de si este inmormentata, caus'a este, cá Niemcewicz, Zaleski, Krasinski, si celu mai mare din toti poetii ei Mickiewicz, o incungiurau cu unu cortegiu stralucitu. Din armoniósese lorú versuri sbucniá arom'a aceea Ddieiéscá si credintiósá pazitória a unei natiu-ni neperitória. Lucrarile lorú nici odata nu se

*) Rousseau díce in „Confessiunile“ sale, cá asié efectu a exercitatu poesiór'a ce i-a cantatu bunic'a sa candu erá copilu mitutelu, — in cátu si acum, candu scrie aceste, si-duce a minte de ea, si-apoi dreptu do-véda citéza versurilele.

voru sterge din amintirea poporului polonu.
— Poloni'a mai traiesce si va traí numai prin
ea!“*)

Nu contrbati dara poetulu! Lasati-lu sê
sbóre pe aripele fantasiei sale. Colo in vastulu
imperiu alu imaginatiuneloru se simte elu fe-
rice, aceea este patri'a lui; si nu-lu atingeti cu
recile obiecte reale de pe pamentu, câ-ci astu-
feliu i profanati fericirea! Elu este amicul
naturei: canta cu paserile, sioptesce cu zefirii,
plange cu norii, sbóra cu vulturele, detuna cu
fulgerulu, cu unu cuventu tóte lu-inspira. —
Dna Staël a dîsu catra Lamartine: „Cherchez
la divinité dans la nature et l'infinité dans
l'amour.“ (Cérca divinitatea in natura si infi-
nitulu in amoru.) Acést'a este si trebue sê fia
devis'a fia-carui poetu cu vocatiune.

In fine intenteze inimicii poesiei chiar cea
mai infricosiata cruciada contra ei, ea nu va
perí, câ-ci pana candu va existe omulu intr'in-
sulu nu va incetá a bate o anima; in anima e
inchisu amorulu — si amorulu e poesia.

Georgiu Vuia.

Revederea.

Salutare locuri sante,
Unde ochii am deschisu,
Unde primele cuvinte:
Mama, Tata eu am dîsu!

Salutare aeru, sóre,
Paserele ce-mi cantati;
Visuri dalbe, ridietóre
Ce in ceriu me transportati!

Salutare floricele,
Períuasii recoritoru,
Movilitie si valcele,
Salutare toturoru!

Éta salci'a pietósa,
Mislea lina sierpuindu;
Paseric'a cea voiósa
Susu pe craca ciripindu!

Éta perulu ce se 'nclina
Unde dese-ori siedeam,
Si la verdea lui tulpina
Pe *Arghiru* lu-reciteam!

Éta banc'a din gradina
Unde tata-meu siedeá,
La a nukului tulpina,
Si de lupte-mi povestea.

Unde-adesea cu iubire
Mi-dícea: „Copilulu meu!
Nu-ti lasu alta moscenire
De câtu ce-am avutu si eu:

Cinste si nenorocire,
Prigoniri adesea ori;
Si a patriei iubire,
Pentru ea sê mergi sê mori.

Se nu lasi sê te-amagésca
Alu tiranului favoru;
Si 'n veci scopu-ti sê tîntésca
L'ajutorulu toturoru.“

Éta cas'a ce albesce
Lang'unu stufu de lemnu canescu,
In ea mam'a se gandescu
Câ 'n curendu am sê sosescu.

Éta si bisericuti'a
Unde-adesea me 'nchinam,
Pentru tat'a si maicuti'a
Catra ceriuri me rugam.

Voi sunteti, locuri iubite,
Totu precum eu v'am lasatu:
June, verdi si in florite,
Oh! nimicu nu s'a schimbatu!

Dar a mea copilaria
Cu incetulu a peritu,
Si in locu de veselie
Intristarea a venitu!

Timpulu schimba vietuirea!
Altu-felu asta-di me gandescu;
Grigele, nenorocirea
Peste mine navalescu.

Atunci veselu ca iubirea
Iubiam cartea si parinti,
Vedeam numai nalucirea
Si-ajergam dupa dorinti.

*) G. Missailu „La mormentulu lui I. Heliade
Radulescu.“

Asta-di inse, in dorere
 Ca 'ndoiéla me freméntu,
 Si n'am alta mangaiere
 De câtu numai unu mormentu!

I. C. Fundescu.

Julia.

— Noveleta originala. —

Serile placute de maiu atrageau locuitorii orasielor afara in liberu, — in sinulu naturei.

Intr'un'a din aceste frumóse seri de primavéra sierpuiau pe promenad'a orasiului Y* o multíme de preamblatori de diferite etâti si conditiune.

— Buna séra, frate Aurelie! D'apoi ce-i cu tine, de nici nu me vedi? Esti turburatu, séu esti pré veselu, séu pré necadítu!

— Nici un'a, nici alt'a, si totu-si ambe aceste simtieminte mi-torturéza in momentul presinte anim'a...

— Se póte?! Esti amorosu asié dara?

— Ai gâcit'o!

— Apoi déca-i asié fi numai voiosu, câ-ci amorulu e unu tesauru pe care déca-lu posiedemu ne potemu mandrí...

— Iérta, scumpulu meu, déca asta-data nu-ti mai potu ascultá lectiunile câ-ci grabescu.

— Unde, unde? dóra la objectulu amorului teu? Dar stai de-mi spune si mie, care e fericit'a ce te-a atrasu cu latiulu de rose, si te-a facutu sclavulu ei?!

— Chiar ast'a me nelinicesce pe mine, câ nu sciu cine e acea fiintia farmecatória, — dar atâta ti-spunu, câ e unu angeru! Acum me duc séu cautu pe cine-va séu ne recomande la ea...

— Hm. Curiosu, si idilicu amoru! Asié dar prim'a-óra ai vediut'o asta-di?

— Da! c'unu patrariu de óra 'nainte de ce ne'ntalniramu...

— Vino séu o vedu si eu, — póte o cunoscu.

— Oh! atunci te-asii binecuventá in tóta viéti'a mea!

— Séu m'ai blastemá...

— Nu ride de amorulu meu; ci vina mai iute ca séu nu o perdemu.

Acestu dialogu asemenea curgea pe promenada intre doi tineri, si precum observaramu, amici intimi.

Dupa câte-va mominte junele nostru se affá langa adorat'a sa Iulia, care cu flacar'a lina a ochiloru sei a atítiatu foculu amorului in anim'a lui.

Ea nu erá o frumsetia strigatória ce pare a díce trecetoriloru: admirati-me! Nu rosa orgoliósa, ce-si redica capulu cu mandría intre florile sorori; — ci vióra modesta ascunsa in iérba.

Erá o copilitia de 16 ani, cu tali'a svelta, cu ochii de mura, eu perulu ca pén'a corbului; cum díce Romanulu.

Si candu-si pascea elu ochii-i azuríi pe acésta fiintia dragalasia — jurá in internulu seu: câ acést'a va fi fericirea vietiei sale!

Si candu-si aruncá ea privirea spre figur'a lui atletica, anim'a-i batea cu violentia dicéndu-si: acesta e idealulu viselor tale!

De si budiele loru nu-si descoperira amorulu reciprocu; animele loru se intielegeau deja...

Ambii jorau in secretu, câ amorulu loru va fi — eternu.

Nu multu dupa aceste Aureliu fu silitu a caletóri departe spre a-si completá studiele. — Elu duse cu sine suvenirea Iuliei; dar nu scia sermanulu, câ totu-de-odata elu i rapí si pacea sufletului, a animei plapande, care, ca si créng'a tinera, lesne se frange la adierea ventului usioru, dar — cu greu se mai póte vindecá...

Adese-ori tiner'a fetisióra si-reamintea dulcile, dar pucinele mominte petrecute cu idealulu seu. Adese-ori ea udá cu lacrimi ferbinte suvenirea loru.

— Cine scie, mai cugeta elu la mine, — si-dícea ea in asemenea momente cu dorere, — séu alérge asemenea fluturului usioru urmáindu alte placeri... si póte câ nici nu m'au iubitu... Dar totu-si ce fericita asii fi in nefericirea mea candu aru affá câtu de ferbinte palpita anim'a mea pentru elu, celu pucinu m'ar compatimí...

Dar intre aceste negre cugetári de odata o radia de sperantia inseniná fruntea candida, — póte câ inca nu m'a uitatu, — cugetá ea in momentul urmatoriu.

Asié e junéti'a! Asié e amorulu!...

* * *

Erá o séra de véra.

Tóta lumea se indreptá spre teatru pentru de a admirá o renumita artista, ce pentru prim'a óra avea séu se produca pe scen'a orasiului Y*. Sal'a teatrului erá plina de publicu.

Dar pe noi aceste nu multu ne intereséza; sê cercâmu cunoscintiele nóstre:

In una loge din drépt'a se ivesce amic'a nóstra, domnisiór'a Iuli'a, insocita de mama-sa.

Abiés se asiediara si — éta! privirile-i ractecinde se oprescu cu surprindere vidibila a supra óre-cui...

Si cine nu s'ar surprinde la o revedere ne-acceptata dupa atât'a timpu de despartîre?...

Cautatur'a-i se oprì spre — Aureliu.

Elu inca pare a cautá ceva, ochii sei inca rateceau de la o loge la alt'a...

Unu momentu — si privirile loru se intelnira...

In alta dí Iuli'a primì urmatória epistola:

„Adorata domnisióra!

„Intr'unu timpu de dorere, de lunga despartîre; cuprinsu fiindu de intunerecu simtiam lumea ca unu desiertu in giurulu meu. Acum inse, candu dulcea lumina a fíntiei dtale m'a luminatu; permite-mi sê-ti descoperu simtiemintele animei mele, sê-ti descoperu sincerulu si curatulu meu amoru si ferbintea mea dorintia de a fi spre eternu

Alu dtale

adoratoriu

A u r e l i u.“

(Finea va urmá.)

Anastasia Leonescu.

Georgiu Miksa

despre originea Romaniloru si starea loru civila.

(Fine.)

Acestu documentu, fói'a magiara „Nemzeti Társalkodó“ din 1838 II pag. 57 si 58, se silesce a-lu trage la indoiéla, aserandu, câ in anulu 1301 in Ungari'a nu aru fi domnitu Ladislau, ci regele Venceslau; inse ací numit'a fóia ratecesce, de óre-ce regele Venceslau s'a numitu si Ladislau, dupa cum aréta documintele despre incoronarea lui, — cum recunósce si istoriculu Mihailu Horváth in istori'a Ungariei tom. II pag. 7, si cum recunósce si Carolu Neugeboren in istori'a Transilvaniei la pag. 94, unde ambii acestia scríu, câ Venceslav s'a numitu Ladislau.

c) In contra argumenteloru lui Iosifu Ke-

mény si a lui Miksa mai amintimu si documentulu lui Béla alu IV-lea din 1243, datu villei Tornáva, dupa care documentu Olaszi séu Romanii villei acesteia au fostu scosi de sub jurisdictiunea comitelui parochialu si se judecau de catra Kinesulu loru, precum se scfe din istori'a Ungariei pragmatica a lui Katona tom. VI pag. 12.

d) Ne provocâmu mai in colo la constitutiunea patriei (véda-se Tripartitulu Verbócianu partea I titlulu IV,) dupa care posesiunatii, si cei daruiti cu posesiuni prin litere regesci, — erau nobili, prin urmare si Chinesii daruiti cu posesiuni si intariti in acele cu litere regesci inca erau nobili.

Mai departe repumnanti'a argumenteloru lui Iosifu Kemény, si a lui Georgie Miksa se adeveresce si din opulu lui Martin Schwartzner edatu in Buda la anulu 1815, in care opu Martin Schwartzner cu argumente nedisputavere (la pag. 48, 51, 59, 60, 61, 63, 67.) a aretatu, câ Chinesii primari numiti comiti au avutu jurisdictiune ordinaria, si au fostu scosi de sub jurisdictiunea comitatului; câ aveau banderiele loru, si dreptulu sabiei — (jus gladii;) — câ Chinesii inferiori in posesiunile loru poteau judecá in cause mai mici, ma si in cause mai mari fiindu de facia *Chinesulu primariu séu delegatulu aceluia*; si la pag. 28, 156, 157 si la pag. 82, 87, 88 cu documinte nedisputavere a doveditu, câ Kinesiatulu s'a numitu judecatoría, câ Kinesii posiedeau (unii) posesiunile loru cu dreptu ereditariu, si le poteau si testá dupa placu, câ unii Kinesi aveau dreptu de a-si vinde posesiunile loru, câ Kinesii poteau face pacte, si câ multi Kinesi au fostu liberi de censu si de servitie dominale; precum se scie totu din opulu memoratu a lui Martin Schwartzner la pag. 26, 28. 86 si 155.

Déca tóte aceste premise le vomu judecá fara de partinire si fara de prejudetie, cu tóta siguritatea potemu díce si intarí, câ Miksa órbea fórté tare, candu serie, câ Kinesii in remnulu Ungariei nu ar fi avutu jurisdictiune, si prerogative nobilitarie.

Dupa acestea mai adaugemu, câ intre Kinesii remnulu Ungariei au fostu multi si romani, precum au fostu Kinesii romanesci din Maramuresiu, din comitatulu Hunedórei, din districtulu Fagarasiului, din Secuime, din Banatu, si din comitatulu Árva, precum testéza documintele istorice nedisputabile.

Afara de erorile resfranse in tractatulu meu, scrisu in contra brosiurei lui Miksa, in brosiur'a amintita se mai afla si alte mai mul-

te erori dintre cari mai cornurate sunt cele urmatórie: la pag. 17 unde Miksa scrie, câ dupa Cipariu Daci'a, Grecia s'aru esprimá: Dacsa, Grecea, la pag. 18, unde díce, câ cuvintele: díle, diece, ar trebuí scrise: zile, zecse, la pag. 20, unde scríe câ: fire aru trebuí sê se scrie: chire, la pag. 30, unde díce, câ: tóte numirile locali la Romani sunt luate séu de la magiari séu de la germani séu de la slavi, la pag. 50, unde scrie, câ episcopii romanesci au fostu de totu independinti in causele bisericesci si la pag. 53 unde scrie, câ Romanii unindu-se au recunoscutu a fi destulu pana in santa euhoristie, si câ Romanii au recunoscutu pe spiritulu santu ca a trei'a persóna a santei treimi. Aceste erori si alte asemenea le lasâmu acum ne refranse nevoindu a mai ostení pe publiculu cetitoriu. •

Gavrilu Popu.

Casatori'a fericita si nefericita.

(Din „Meditatiunile“ lui Kotzebue.)

Déca dóue anime iubitorie si simpatice dau un'a de alt'a, casatori'a nu are nici o lature neplacuta.

O paruchia de ómeni buni mana in mana inaintéza pe calea vietii.

Déca pe cale dau de spini, aceia i delatura de sub picio're cu diligintia si voia buna; ajunsi la fluviu, celu mai tare trece pe celu mai debilu, si déca trebue sê se urce pe stanca, celu mai tare intinde man'a la celu mai debilu.

Paciinti'a si iubirea li-su socii loru comitanti.

Ceea ce este imposibilu la unulu, — ei ambii uniti la olalta indeplinescu cu usiure-tate; si déca in urma ajungu la tînt'a loru, celu mai debilu sterge sudorile de pe fruntea celui mai tare.

Bucuri'a si dorerea totu-de-una se ivescu deodata la ambii; nu are locu in sinulu unuia tristéti'a déca in aceluialaltu petrece bucuri'a. Surisu pe fechie ambiloru séu lacrimi in ochii amendurora.

Dara bucuri'a loru e mai vióia decâtu bucuri'a singuraticului, pentru câ comunicatiunea maresce bucuri'a si alina dorerea.

Astu-feliu viéti'a loru e o frumósa dí de véra, frumósa inca si déca a supra-i voru fi turbatu furtune, pentru câ acele au restauratu natur'a si au facutu mai placuta diu'a senina.

Astu-feliu tienendu-se de bratiu, stau in sér'a vietiei loru incangiurati de florile plantate si cultivate de ei insii, asceptandu intratulu noptii, dupa acést'a — unulu se culca mai curundu, ca sê repauseze, si acest'a e acelu mai fericitu, celalaltu ambla in giuru si se plange, câ inca nu póte repausá! si singuru acést'a e laturea neplacuta a casatoriei.

Acésta icóna farmecatória e copi'a unui tablou, a caruia obiectu l'a formatu dóue creature, cari s'au iubitu un'a pe alt'a; déca inse legatur'a casatoriei se tiese prin cuvenintia si relatiuni esterne, usiurintia si capritiu, — oh, atunci viéti'a casatorita nu are nici o lature placuta.

Acolo unde mai inainte barbatulu liberu si fét'a libera a pasítu cu voiocine si usioratate, acum tragu impreuna cu sine catenele captivitáti.

Uriciune coplesiesce fruntea amendurora...

Icónele fericirei dejucate, cari le forméza facultatea imagiuatória cu atátu mai cu mare usioratate, cu câtu e mai imposibila ajungerea fericirii visate si a propuselor maretie si frumóse, cari póte câ nu s'aru fi potutu realisé nici fara de acésta casatori'a, a carora realizare inse o credemu deplinu segura, — déca nu amu fi legati cu catenele nesuportavere ale sclaviei.

Astu-feliu suferimu cu anxietate acolo unde de alta-data amu fi rabdatu cu dulcétia, — astu-feliu ne indatinâmu, ca pe sociulu pré incomodu alu vietiei nóstre sê-lu privimu ca si pe caus'a — toturoru nevolieloru ce ne bantue; astu-feliu se amesteca amaratiune in cuvintele nóstre si recéla in gugulirile nóstre; astu-feliu se maresce simtîbilitatea unuia facia cu celalaltu, si nimene nu ne vatema asié de usioru ca sociulu nostru de casatori'a, si ceea ce in altulu cine-va ni-ar serví spre bucuria, — in dinsulu privimu ca si ceva indiferintu.

Astu-feliu trecu pe langa olalta in acésta lume casatoritii cu facia intórsa si capu debelatu, pana candu in urma unulu din ei se culca sê repauseze, si atunci celalaltu plinu de bucuria si-redica capulu si respira liberu bendu in inghitîturi mari „libertate, libertate“ si acést'a e apoi singur'a lature placuta a casatoriei.

N. F. Negrutiu.

Bab'a Dochi'a si Babele.

(Din serbatorile pagane romane de adi.)

II.

Mitulu si cultulu vechiu.

„Kerambos (si Terambos) si-a pastoritu turmele sale pe muntele Othrys sub scutulul arcadelor (nimfelor de déluri) pe cari le-a petrecutu cu cantece, si dîcere pe lira si in flueru. Pan (dieulu turmelor) l'a sfatuitu ca sê lase muntele, pentru cã vine érna grozava. Kerambos nu a ascultat sfatulu, si a batjocorit pe nimfe, cã ele nu purcedu de la Zeus. — Frigulu peste pucinu a omorit turmele lui Kerambos, éra nimfele pe elu l'au stramutat in Kerambyx (scarafagiu = Hirschkäfer)*)

Kerambos e locuitoriu de pe muntele Othrys, feciorulu lui Eusiros cu Othreis, — oread'a muntelui.**)

Acestu mitu in esintia e asemenea cu acelu despre Bab'a Dochi'a.

Sê cautãmu acuma mitologi'a romana vechia, si a nume timpulu de 1 martiu vechiu, care se nimeresce tocmai cu 1 martiu la romani, si timpulu cãtu tienu Babele.

La romanii cei mai vechi, in 1 martiu érá a) diu'a dieului Mars, b) anulul nou, si c) Matronalia, serbatóre in onórea Junonii.

Anulu se incepea cu 1 martiu, si lun'a lui martiu e luna de primavéra, si numirea lunei are referintia la natura, la innoirea anulului, acésta luna érá inchinata dieului Mars.

Juno se dîce mam'a lui Marte, si 1 martiu e diu'a nãscerii lui; Juno atingendu o flóre de primavéra a devenitu grea si mam'a lui Marte.***)

Mars a fostu veneratu ca dieu de primavéra prin procesiunile salilor in 1 martiu. In versurile fratilor arvali se chjama Marmar, si e rugatu ca sê apere plantele de parlia, rugina, de inscortiare si grindina. In acestu modu Mars e dieulu de primavéra alu Romanilor. †)

Dupa Joe, dieulu celu mai puternicu, celu nationalu alu Italiei, a fostu Marte. E dieulu instinctului puternicu si barbatescu alu naturei, cum se aréta deosebi in primavéra. (Pr. p. 294.)

O insusire a dieiloru, cari se tienu de cerculu lui Marte, e, cã toti sunt diei de primavéra, si diei de fructuare, generare, si astu-feliu sunt, cari gonescu iérn'a, mórtea si alte grozevenii, legate alegorice de mórte si érna, si cari au putere de a eliberá asié na-

*) Nicander a sustienutu acestu mitu, ce s'a publicatu si Antonius Liberalis p. 22, si la care se próvoca si Ovidiu in Meth. Lib. VIII v. 356 érá Reinhardt Suchier in espicatiuni lu-comunica.

***) „Die Myth. aller Nationen“ Dr. Vollmer p. 1044.

****) Röm. Mythol. L. Preller 1865 p. 300—302. Ovidiu Lib. Pars. V. v. 253.

†) Andeutungen eines Systems der Myth. F. Nork 1850 p. 14. Mars se deriva din mas ori mar, = barbatu, si insémna puterea barbatésca a unui dieu generatoriu. Preller p. 296.

tur'a, precum anim'a omenésca de acele. In cerculu acestor dieitãti sunt Mars, Faunus Lupercus si Pales. — Mars la inceputu a fostu dieu de natura, si numai mai tardiu a devenitu de resboiu. — (P. relle p. 295.)

Ca dieu de fructuare, Mars a fostu dieu de primavéra, ce se vede asié din serbatorile de primavéra a lui, precum si din aceea, cã lui i se sacrificá „Ver sacrum“ = primavér'a sacra, — frugum eventum, sporiulu, — venitulul anulului tineru, adeca a primaverei.

Prin acést'a, Mars se aréta ca daruitoriu de fericirea si binecuvéntarea naturala, ca „Averruncus“ adeca retienetoriu de tóta pagub'a, ce o aducu morbulu, vremea rea, si alte calamitãti a supra campuriloru. (Preller 301, 323.)

Mars vine in legatura cu o dîna „Anna Perenna“ care si-a avutu serbatórea sa in 15 martiu, candu e antãia luna plina a primaverei. Anna Perenna érá o dîna fructuatória a primaverei, acusi cugetata ca o féta tinera, acusi ca baba. Se esplica cã A. P. e dîna de luna, care in 12 luni acusi e tinera (lun'a in patriu primu) acusi baba (in patriuulu din urma) si e dragutia a lui Marte. Ea a fostu venerata la midilodragulu lui martiu, pentru cã atunci incepu isvórele de nou a curge, si riurile de nou a se implé. (Preller 305—306.)

In serbatória Mamuralia, tienuta in presér'a lunei pline (14 martiu) fetele din poporu, serbá in A. P. o fiintia care se iubesce cu Mars. (Pr. p. 318.)

Ea a fostu venerata la riuri in Rom'a la Tibru, in Laviniu la Numiciu (Pr. p. 305.)*)

At. M. Marienescu.

Elu trebuie sê se însórel!

— Novela de Maria Schwarz. —

(Urmãre.)

— Betrana in etate de dóue-dieci si cinci de ani? Cã dóra omulu numai de la anulul acést'a incepe a fi majorenu, — adeca numai in etatea acést'a incepe a se numerá între ómenii liberi de tutela. Gunnar, tu esti unu spulberatu si nebunu.

— Nu-su, multiamu lui Ddieu; dara te rogu nu mai vorbí despre majorenitate, pentru cã voru fugí toti barbatii de tine. — Br—r—r! A capetá de socia o féta majorena, care se cugeta pe sine independenta, acést'a judecandu-se chiar si cu cea mai mare blandétia e ceva ingrozitoriu. Prevedu, cã acuma, candu cu etate de 25 ani capetãmu si dreptulu de a hotari insi-ne a supra sortii nóstre, nu se va aflá nici unu singuru barbatu, care sê iá de socia una féta majorena.

— Ei, da! cum se potu dara maritá veduvele? Cã dóra si acele-su majorene!

*) Numele Anna Perenna s'ar deduce din annis perennis, = riu ce curge in veci; dupa altii din annis. La Varro sat. gell. N. A. XIII se dîce: Te Anna ac Peranna, Panda te etc. O serbatóre pagana de adi, ce cade in canicula numesce: „Ana Foca.“

— Din acea singura cauza, că vedușele la primul lor barbatu s'au dedatu la ascultare și s'au învetiatu a respectă demnitatea și poterea barbatăscă, éra un'a féta majorena . . .

— Tu intru adevéru esti nesuferibilu! Dara acést'a nici câtu de pucinu nu me opresce, ca sê nu me simtîescu deplinu fericita, inca și déca s'ar implini profeti'a ta, adeca inca și déca asiú fi silita sê remanu féta betrana.

— Dieu? Si in ce stă fericirea ta cea mare?

— Vedi audí îndata.

Eva se întórse catra draguletiulu seu și i numé-ră pe degete tóte acele cause, cari o facu a se simti fericita:

— Antâiu: ce e dreptu eu nu sum pré avuta, dara totu-de-una am atâ't'a, ca sê potú trái comodú, și acest'a e unu avantajú.

— Recunoscú.

— A dóu'a: sum frumósa.

— Vorbescú numai despre trecutu, iubit'a mea; pentru că frumseti'a unei femei de 25 de ani nu mai póte merge înainte, ci numai îndereptu.

— — Pst! — eu sum frumósa, acést'a nu suferé nici o indoiéla. — A treia: naturelulu meu e atâtu de veselu și vioiu, încâtu mai placutu nu se póte nici pófti.

— Acést'a inca e mare întrebare!

— Sum libera de ori ce capricii!

— Déca o dîci tu, trebue sê credemu.

— Nu ai fi bunu a nu me mai intrerupe? — A patr'a nu sum de locu aplecata la afectiuni neplacute; nu amú nevre debile și pasiuni potinti, precum nici ilusiuni pré mari.

— Vedi bine tu — despre tine.

— Me bucuru de o sanetate fórté buna.

— Si eu de unu apetitu potinte,

— Prin úrmare sum deplinu libera.

— Adeca, cu alte cuvinte: este majorena.

— De buna scéma; dupa ce parintii mi-i-amú pierdutu inca in etatea prunciei, nu întielegú cá avendu o ratiune sanetósa de ce asiú mai avé trebuintia a ascultá consiliéle unui epítropu murmuratoriu.

— In etatea in care te affli acuma chiar de locu nu. Déca omulu a ajunsu deja la anii tei, însu-si trebue sê se ingrigéscá de venitoriulu seu.

— Da, și apoi ou inca numai acuma sum de 25 ani.

— Ceea ce însémna atâ't'a, cá esti mai betrana cu 5 ani decâtu ca sê mai poti alege dupa arbitriulu teu între petítori.

— Nu me conturbá, te rogu, cu intreruptiunile tale continue. — Tóte aceste-su numai unu avantajú cu cari m'au daruitu natur'a pentru a-mi face fericirea mea. Acuma urméza acele ce le gusta prin altii. Antâiu adeca potú díce, ca am de matusia pe cea mai indistractiva matusia din lume, societatea careia are a supra-mi influenti'a opiului, — și candu suntemu numai amendóue, nici odata nu amú de a me plange de insomniú. — Mai departe ceriulu m'a daruitu inca cu unu veru, nesuferibilu, prin care potú sperá a-mi pierde bontonulu, déca me voiu fi uritu cu veselí'a și vioiciunea continua.

— Pré lingusítoriu! — intrerupse Gunnar ridiendu, — și mai departe ai unu locotenentu seracu, care ti-adoréza banii.

— Locotenentulu nici nu póte vení in combinatiune. — Nu, in loculu lui eu am din tóta lumea celu mai aiuratoriú adoratoriú, un'a adevérata originalitate!

— Ah! tu cugeti pe anglesulu . . . dara la n'aiba . . . Eva, dóra numai nu cugeti, cá elu o sê te ieie de sociá?

— Ah cugeta? De locu nu, — respunse Eva, miscandu-si capulu buclatu și zimbindu cu resfatiare catra verulu seu. Nici candu nu m'am incurcatu in imaginatiuni; și déca me voiu maritá oandu-va, acést'a o voiu face numai la casulu acel'a déca mi-va fi barbatu mr. Milnes.

— Ei, ei, déca adeca și dînsulu va fi voindu totu asié.

— Si acést'a se póte intemplá fórté usioru.

— Sperantie desierte, scump'a mea véra, pentru cá elu are idea ficsa de a nu se insorá nici odata.

— Tu lu-calumníezi, — díse Eva, aruncaadu-se in unu jetiu. — Că-ci érn'a intréga m'a iubitú pana la nebunía.

— Ast'a nu decide!

— Gunnar, — cugeta bine ceea ce dîci!

— Iubitulu meu draguletiu, sporu cá pentru acést'a numai nu te vei maníá pe mine; ma va fi mai bine déca ne vomu disputá cum se cade.

— Bine, fia dara! E bine, e dreptu, cumca mr. Milnes s'a fostu amóratu de tine; acest'a e unu lucru afa-ra de tóta indoiéla, dara chiar asié e de securu si acea, cá dînsulu totu asemenea pana la nebunía a fostu amórosu la Parisu in o francea, la Neapole in o italiana, la Viena, in o germana, la Londra in o angleza și la Copenhaga in o daneza și cá tóte locurile aceste le-a parasitu pentru hotarirea-i eroica de a nu se insorá. Asié de esemplu din Londra a fugitu la Parisu dinaintea unui amóru infocatu care lu-desceptase in dînsulu o juna lady, care amóru se desvolta-se in dînsulu pana intru atâ't'a încâtu lu si-descoperi, inse in diu'a aceea, in care avea sê soséscá respunsulu frumósei sale, elu parasí orasiulu britanicu. — Dînsulu e unu barbatu, care afla bucuria in amóru, dara nu in casatoriá. Libertatea nu voiesce a si-o pierde cu nici unu pretiu. In Francia apoi uitá caus'a pentru care a fugitu din Anglia, si anim'a dînsului se aprinse pentru una frumósa parisiana, la care amóru dînsului afflă resunetu; dara abié se convinse despre aceea, cumca i fu ascultata cererea, caletóri din nou mai departe; si asié incungíurá intréga Europa iubindu si corandu amóru, si îndata ce i se impliniá dorint'a, mergea mai departe dinaintea vietiei sociale și a fericirii. Nu voiesce a se legá de nici o femeia, sum convinsu, cá in a dóu'a dí a cunúniei sale s'ar urí de mórté si ar fugí si de langa femeia sa. Omulu acest'a intru adevéru se ingrozescé de casatoriá.

— Ah, asié dara nu voiesce a se insorá: in-sculta-me: *elu trebue sê se însóre*, — acést'a mi-e vointia firma. Că-ci intru adevéru e ceva ingrozitoriu, ca cine-va sê amble lumea larga cu unu astu-feliu de scopu. „Vomu vedé acúsi scumpulu meu angerasiu, cá óre nu va fi in stare o fetutia svétiana modesta a scóte din capulu teu acestu grórsiu uriciosu!“ Dara spune-mi Gunnar, cá de unde scii tu tóte aceste?

(Va urmá.)

S A E O N U

Conversare cu cetitóriile.

— *Leta-mare 12 augustu.* —

(O nópte infricosiata, — mórtea, — candu voru platí restantierii „Familiei, — de ce se bucura scriitorii morti, — n'avemu bani d'a prenumerá, — damele romane si beletristic'a nationala, — ruinele Carthaginei in editiune moderna, — desceptarea.)

Erá o nópte infricosiata. Fulgerá si tuná. Par' câ ar fi sositu diu'a judecâtií din urma.

De odata mi-aparú o figura séca, unu omu sub-tíre si lungu, séu mai bine a díce numai ósele si pie-lea lui.

La primulu momentu mi-parú, câ acestu omu personifica zelulu publicului romanu pentru partinirea literaturii nationala, câ-ci sermanulu in tóta privin-ti'a erá miserabilu si demnu de compatimitu.

Dar apoi me uitai la elu cu mai multa atentiune, si vedui, câ e — mórtea.

Tresarii cu inforare, ca si cavalerulu, care pe-trece pe strada pe vr'o domniásiora, si intelnindu-se cu unu cersítóriu, observa, câ nu are in busunariu nici unu cruceriu.

— Am venitu sê te ducu, — incepú mórtea.

— Dar lasa-me sê traiescu.

— Nu potu. Adí e 12 augustu, si — precum si tu scii — adí tóta lumea va perí.

— Dar lasa-me, ca celu pucinu sê incassezu restantiele mele de la zelosii mei prenumeranti, din-tre cari unii mi-detorescu de câte trei ani.

— Oh! — respunse mórtea, — déca tu vrei sê ascepti pan'atunco, apoi ai traí in vecii veciloru. Haid'!

Si am moritu.

* * *

In giuru de mine vedeam totu morti. Acolo zarí umbrele lui Vacarescu, Muresianu, Sincai, Petru Maioru, Bojinca, Heliade si altii.

Toti erau veserii; rideau, glumiau, si conversau cu multu umoru.

Heliade siedea langa Sincai.

Muresianu nu incetá a spune la anecdote vialo, si toti se aflau in culmea ilaritátií.

Óre de ce se bucura acestia atátu de tare?

— Pentru câ nu mai simtiescu recel'a publicului romanu, — mi-respunse mórtea.

* * *

Mai incolo vedui o alta grupa.

Erá o numerosa societate de Romani, barbati si femei. Toti si-petreceau bine. O parte dantiá la mu-sica, altii siedeau la mésa bendu vinuri scumpe, éra unii se jocau de a cartile câstigandu si perdiendu su-me mari.

Intr'aceste se iví intre ei unu tineru romanu, poftindu-i a se aboná la nesce diuarie si carti ro-manesci.

— N'avemu bani, — respunsera toti din tóte partile.

— Acestia dara continuara si in lumea cealalta ceea ce incepura in viétia.

* * *

Dar ce suprindere placuta!

Éta colo o societate de dame frumóse, fragede si incantatórie.

Me apropiai de ele. Li audíi vócea si — me dis-gustai, audíndu conversatiunea loru.

Ele nu vorbiau romanesce.

Si totu-si erau romane.

— Apoi sê te miri, — mi-díse mórtea, — câ be-letristic'a romana nu póte sê inflorésca.

Nu m'am miratu nici odata, — cunoscéndu fe-meile romane.

* * *

Voiam sê me uitu in alta parte, inse nu potui, câ-ci o movila dinaintea mea mi-inchidea ve-derea.

Me dusei mai aprópe, sê vediu ce se estinde acolo?

Si ce vedui?

O gramada uriasia de carti romanesce curate si inca netaiate, remase necumperate la autorii loru, cari le tiparisera cu speranti'a d'a poté scóte din ele celu pucinu pretiulu tipariului.

Desamagire indatinata la toti autorii ro-mani.

In vârfulu movilei, ca si Marius pe ruinele Car-thaginei, plangoau bietii autori.

* * *

De odata audí unu sgomotu...

Si me desceptai!

Langa mine statú postariulu, predandu-mi o epistola nefrancata, in care unu prenumerantu bogatu alu meu, care nu mi-a platitu de trei ani, mi-cere fói'a si in víitoriu — pe asceptare.

Josifu Vulcanu.

CE E NOU?

* * * (*Câti Romani sunt in Ungaria si Transilva-nia.*) Chiar acuma primiramu tomulu alu optu-le din publicatiunile statistice, in care Carolu Keleti — pe bas'a datelor statistice adunate la an. 1870 de minis-trulu Eötvös — ni pune in vedere unu bilantiu statis-ticu de totu interesantu. — De dupa acest'a in Un-garia si Transilvani'a se afla 2 321,903 Romani. Dar sê nu uitámu, câ acésta statistica e compusa de unguri!

* * * (*Trei amorosi.*) Trei tineri din Oedenburg in Ungaria iubiau aceea-si féta. Ea inse nu destin-gea nici pe unulu, incátu ei nu scieau care din ei e fe-ricitulu alesu? Intr'o dí apoi scrisera toti fetei, ce-rendu-i man'a. Ea refuzá pe toti. Cei trei amorosi in urm'a acesteia esira in paduriti'a de langa orasiu, si acolo imbratisiandu-se se impuscara in acel'a-si mo-mentu.

⊙ (*Episcopulu Lugosiului.*) parintele Ioanu Ol-teanu, fu decoratu cu crucea de mijlocu a ordinului Leopoldinu.

* * * (*Casina pentru femei.*) In caain'a din Baja in Ungaria se va arangiá o odaia pentru femeile culte,

unde apoi se voru tiené conferintie, serate si alte festivități.

* * * (*Starea invetiamentului in Biharia*) e deplorabila. Sunt 19 comunități, unde nu se afla scôla de felu. Invetiatorii romani sunt fôrte reu platiti. Astufelu invetiatoriu din Remese are 16 fl. pe anu si nimicu altu ce-va, — éra celu din Narsigu are 16 fl. pe anu si 8 lantiuri de pamentu. Ambii traiescu in cea mai mare saracia.

* * * (*Fômetea in comitatulu Timisiôrei.*) Secerisiulu din Banatu a produsu rezultate inspaimantătoare. Mai alesu se pôte dîce acést'a despre comitatulu Timisiôrei, si a nume despre partea de la Sosdia pana la Jebelu. In Sosdia nici n'a fostu secerisiu. Conte Ludovicu Erdôdy de pe 1100 de lantiuri de pamentu n'a seceratu atâta, câtu i trebue pe unu patrariu de anu pentru competinti'a birisiloru. Comunitatea nu mai e in stare a plati nici unu pastoriu de campu. Numerulu cersitoriloru s'a sporitu intr'unu modu inspaimentatoriu.

* * * (*Calugaritiile din Döbling*) de siguru nu au o viétia placuta. Dôue-spre-diece fete s'au si saturatu de acestu traiu, si intr'o nôpte fugira din manastire. Inse — spre nenorocirea lor — trei se gasira numai decâtu.

* * * (*Finea lumei.*) Antisti'a comunala din Pilis (comitatulu Pestei) a anuciatu sateniloru, cu sunețulu dobei, că in 12 augustu lumoa negresîtu va perî, deci in deminétia acelei dîle toti ômenii sê se mute la campu, ca nu cumva cas'a sê se ruineze a supra lor.

* * * (*Stipendii de magiarisare.*) Comitatulu Aradului a facutu mai de multu o fondatiune pentru premiarea acoloru tineri romani din comitatu, cari voru fi facêndu mai mari progrese in limb'a unгурésca. — Precum scriu foile unгурesci, la impartirea din anulu acest'a a premiulu tinerii romani dovedira unu progresu atâtu de mare, încâtu unu membru alu comitetulu de premiare a mai adausu din proprîi sei bani 10 fl.

* * * (*Unele femei din Soroksár*) — langa Pesta — intr'atât'a se spariara de finea lumei, profetita pe 12 aug., încâtu in diu'a aceea nici pane n'au coptu. Credemu inse, că totu-si au mancatu.

* * * (*Episcopulu Strossmayr*) — precum vreu sê scia unele foi — se va numi de curendu archiepiscopulu alu Zagrabiei, in locul lui Mihailovicu, care se va mutâ in altu locu.

* * * (*Charlotte Kovács,*) memorabil'a económa a ministrulu Bittó, care — pentru că de la acest'a a furatu 40,000 fl. — fu condamnata la doi ani de inchisóre, si-a retrasu apelatiunea, si a intratu in penitentiariulu de la Maria-Nostra.

* * * (*Universitatea din Clusiu*) se va deschide la tómana. Terminulu concursulu pentru catedrele profesorale s'a incheiatu in septeman'a trecuta. Mai multi au recursu pentru catedrele de drepturi, pana ce la unele catedre din facultatea filosofica n'a recursu nimene.

* * * (*Unu catielu in contra musiceii.*) Stapan'a unei case din Buda a abdisu cvartirulu unui locutoriu numai din acea cauza, că iubitul ei catielusiu nu pôte suferi sunetulu fortepianulu.

* * * (*Iubire fratiésca.*) In Timisiôra o féta de 10 ani se preamba cu frate-seu mai micu la marginea canalulu Bega. Pruncutiulu din intemplare cadit in

apa, fetuti'a sari numai decâtu dupa elu; ea prinse pe frate-seu, inse numai decâtu ambii se cufundara. — Mai multi ômeni vediura aceste, inse nimene nu cutezâ a sari in apa. In urma veni unu fecioru de plugariu, elu sari numai decâtu in canalu, si scóse pe ambii prunci.

§ (*Morti.*) Ionu Lupu din Stena, scaunulu Co-halmului in Transilvania, teologu absolutu, si din 1868 invetiatoriu la Vistea inferiôra, a repausatu la Sibiu la 2 aug., in etate de 26 ani.

Literatura si arte.

* * * (*Teatrulu celu mare din Bucuresci.*) sub directiunea dlui M. Pascali, in stagiunea vîtória se va deschide mai de timpurî. Dlu directoru a si facutu apelu la junii si junele, cari dorescu sê se destine acestei arti, sê se inscrie la dinsulu pana la 15 augustu. Dorimu, ca in stagiunea vîtória sê vedemu intruniti pe toti artistii romani, că-ci numai astufelu va potê progresâ si artea careia ei s'au devotatu!

* * * (*Diletantii nostri teatrali din Clusiu*) — precum ni se scrie — au plecatu cu inceputulu ferieloru scolastice la o excursiune, spre a arangiâ in mai multe locuri câte-va representatiuni teatrale. — Ei au inceputu in Gherla, si de acolo voru merge la Siomcuta-mare.

= (*De la Bucuresci*) ni sosi unu „Indice“ (o brosiura), care contine consemnarea a mai 230 de autori anticî si moderni, greci, latini, romani, francesi, anglesi, germani, slavi si unğuri, si a le opuriloru lor, dimpreuna cu timpulu si locul editiunii, cari scrieri, directe sêu indirecte, atingu vechii locuitori ai Daciei romane. Acestu indice este meritu de ajutoriu acelora, cari voru sê scrie disertatiunea: „Cercetări a supra popóreloru, cari au locuitu tierile romane de a stang'a Dunarei mai inainte de concist'a acestoru tiere de catra imperatoriulu Traianu“, premiata cu 1000 lei noi de dlu Odobescu, membru alu Academiei romane.

Din strainetate.

* * * (*Patru-dieci si dôue de miliarde.*) Guvernulu francesu a deschisu unu imprumutu pentru trei miliarde. Trei miliarde! — esclama diuariulu „Daily-Telegraph.“ Si-face cine-va o idea exacta despre marimea imprumutulu ce Franci'a contractéza? Acésta suma, in auru, ar cantari 1100 tone si ar trebuî — punendu câte o livra sterling pe secunda — patru ani pentru a o numerá. Ca sê se transporte la Berlin aceste trei miliarde, ar trebuî 10 trenuri de drumu de feru, si unu omu care ar face incungiurulu pamentulu, n'ar potê ispravi acestu enormu totalu, decâtu aruncandu la fia-care pasu câte dôue monete de auru pe pamentu. Imprumutulu de 3 miliarde s'a subscrisu inse de 14 ori. Înmultîndu dar cifrele proportiunalminte, rezultatulu este, că 42 de miliarde cantarescu 15,400 tone, si punendu câte o lira sterling pe secunda, ar trebuî 56 de ani pentru a le numerá. Ca sê se transporte la Berlin, ar fi trebuintia de 140 de trenuri de drumu de feru; ér unu omu care ar incungiurá

pamentulu, ar trebui s'arunce la fia-care pasu câte 28 de monete de aur.

** (Caletori'a lui Napoleon la Karlsbad,) despre care foile au scrisu atâte sciri de sensatiune, ma unele au publicatu chiar si intregulu programu, — a fostu numai o — scornitura. Medicii si arendatorii scaldei vediendu, câ din caus'a scumpetei mari ospetii nu se pré ivescu la Karlsbad, latîra scirea in lume, câ Napoleon va sê viziteze acêsta scalda, ca astu-felu lumea curiôsa sê se adune acolo spre a vedé pe eximpe-ratulu. Inse Napoleon n'a realizatu planulu lor, câ-ci a caletoritu in Scoti'a.

** (Din victi'a teatrata din Australia) cetimu urmatôri'a schitia. Dôue femei se ivira pe scena; o francesa si o creola. Acést'a din urma facû furôre mai mare, ér frances'a nici decâtu nu-si potû cuceri nescé applause, si in urma obosita de totu, cadîu. Creol'a s'a grabitu la ea cu compatimire s'o ajute; frances'a inse se infuriâ, si o palmî in vederea publiculu. Publiculu incepu a fluerâ si a face sgomotu mare, si frances'a sarî numai decâtu in picîore anunciandu publiculu, câ rival'a ei a doboritu o la pamentu. Creol'a protestâ in contra acestei calumniâri, dar fiindu câ frances'a recurse la brutalitâti, si intr'ins'a se desceptâ simtiulu resbunârii. Deci amendoué incepura a se bate, si in urma creol'a fu transportata plina de sango de pe scena. Cea mai mare parte a publiculu s'a uitatu cu unu felu de placere la acêsta lupta dura; politi'a a intrevenitu numai tardîu, si a voitu sê aresteze pe frances'a, dar ast'a a avutu partida in publicu, partisanii ei sarira pe scena, si acolo intre dînsii si politia se escâ o lupta formalâ, încâtu politi'a numai intr'unu tardîu potû sê-si implinésca missiunea.

** (De la Hall) se scrie, câ intre ospetii scaldei de acolo si famili'a principelui Alesandru Stirbey, — si mitropolitulu-primatu de la Bucuresci, parintele Nifonu.

** (In contra chignonului) de unu timpu încôce chiar atât'a se scrie, ca odinôra in contra crinolinei. Unu invetiatu germanu, dr. Lindemann, a descoperitu, câ in perulu intrebuintiatu de chignon se afla miliône de vermuleti mici, cari numai cu microscopulu se potu vedé; cari apoi causéza bólele cele mai periculôse, fiindu câ astupa polii. Vermuletii acestia apoi nu se potu stêrpi de felu, ma din contra petrundu si in pielea omului.

** (Fabrica de idoli.) In orasiulu Birmingham in Anglia se afla o fabrica de idoli, care face idoli din argintu, arama, bronzu si feru, pentru popórele selbaticé din Asi'a de sub stapanirea Angliei. Proprietariulu fabriceci, dlu Charling, devenî milionariu in urmarea comandârilor multe.

** (La Berlinu a moritu unu omu mare.) Nu atare principe, séu vr'unu generalu, ci conducatorulu claqueur-iloru, (aplaudatoriloru,) lasandu dupa sine o avere de 106,000 taleri. Dînsulu a functiunatu trei-dieci de ani in postulul seu, si de la mai multi artisti si artiste capetâ plata anualâ, pentru care erâ indetoratu a se ingrigi de applaudatori la fia-care debutare a lor. Elu avea o bine organisata companiâ de aplau-

datori, postati in tôte portile teatrului, cari éra-si toti aveau plata mai mica séu mai pucina. Erâ vai si-amaru de-acelu „artistu“, care se uitâ a plati regulatu.

** (De ce mai sunt bune diuariele.) O parechia anglesa, caletorindu pe la Jerusalimu au patîtu-o reu; hotii i-au jefuitu de tôte ce au avutu, si nu li-a lasatu decâtu unu esemplariu din diuariulu „Times.“ De óra-ce hotii nici diu haine nu li-a lasatu mai multe decâtu nimica, barbatulu s'a invelitu in diuariulu „Times“, ér pe soc'i'a plangetória a acoperitu-o in suplementulu acestuia, si astu-felu amendoi potura intrâ cu onóre in santulu orasiu.

Gâcitura de siacu

de Veronica Bochisiu.

Prin	ce	te	spune,	le	i	da	to
se-	Câ	rule	du-	cumu-	dei	tu-	ti'a
do-	gra-	ba-	fa-	re	'n	du-	a-
ze-	gé-	pre-	De	so	va	li-	Ven-
di-	ve-	vre	Se	da-	ma-	lu	le
ta,	da	ta;	na	n'a	vio,	rule.	le
le	n'a	e	ba-	bune,	bu-	tu-	mi-
ti-	Pe	nusu	cu	Ven-	dea	Câ	jo-

Se póte deslegá dupa saritulul calului.

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foi absentandu cate-va septemani din Posta, nu inse de la conducerea foi, róga pe toti dñii colaboratori a-i tramite scrisorile la N. Léta per N. Varad.

Versurile: Pastorulu, — Pe momentulu mamei, — Candu venia la mine, — Doine de pe malulu Tisei, — Abdicero. — La afla-te (?) sunt nescé încercâri primitive. Traducerea dupa P. nu e reusita.

Sermanulu Rafacu. Noveleta, Mai antaiu studiéza, apoi mai tardiu, te apuca a scrie novolo.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1872. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului.